Vstáwá płacey v Sądow w Prawie Máydeburskim/

Ták przed Burmistrzem á Ráycámi / iáko przed Woytem/ Nowo vczyniona.

Cum Gratia & Priuilegio REGIÆ MAIESTATIS.

Lazarus Andreę excudebat.

M. D. LIX.

Poniewaź pierwey v tákowych Sądow ludźie byli obćiążáni/ á w Nakłády przywodzeni płaceniem Win/ co było vbogim Ludźiem ku wielkiemu obćiążeniu. Tedy Krol Jego Miłość/ Sławney pámieći Sygmund tego Imienia pierwszy raczył roskázáć/ áby te Vstáwe chowano/ á wiecey nad tho nie brano/ iedno iáko sye ná dole nápisze: Gdźie w Krákowie Mieyśćie głowniejszym tey Korony/ iuż to ták v Sądow záchowywáią/ y wszedy tho ták po wszytkiey Koronie chowáć máią.

Wszytki

Wszytki rzeczy niepożyteczne niemáią być dáley w Práwie chowány/ y ty pytánia ktore w Práwie bywáły/ á ná kożde pytánie Burmistrz álbo Woyt skazánie czynił. Aby tego nie było/ tylko w tey rzeczy/ o co miedzy stronámi idźie: w tákiey rzeczy Sedźia Wyrok/ to iest skazánie/ wysłyszawszy żałobę y odpowiedź od stron vczynić ma. Ale w innych rzeczách/ iż gdy kto cudzą rzecz spráwuie/ y przypytawa sye od swey strony przećiw pozwánemu/ pyta potym pozwány o to/ iesli ma pokázáć gdźie iest ku spráwowániu rzeczy tey vmocowan: w tákiey rzeczy y w drugich sobie rownych/ nie potrzebá skazánia żadnego czynić/ od ktorego by płáćić miano: Ale słownie Sedźia roskaże/ áby mocowánie vkazał ku spráwowániu tey rzeczy/ zá to nic nie biorąc. (.) (.) (.) (.)

SEntencyą też/ to iest/ skazánia nie ma Sedźia czynić ná iedney strony żądánie á pytánie/ oprocz tego żeby żadna Stroná nie stánełá z vporu/ iáko zową Láćinnicy contuma-

citer, w tych rzeczách gdy pyta iedná Stroná/ mam li Strone pozwáć/ álbo máiąli mi Aktá czyść/ álbo iesli moge około moiey rzeczy Testámentem czynić á dysponowáć. Tu Sentencya ma mieysćce. ∴ ∴ ∴

TEż gdźie czyniono Sentencye około potwierdzenia Listow/ Minut/ Swiádectwá/ Mocowánia kthorey Osoby/ to iest/ Plenipotencyey/ Opieki/ Testámentow/ to iuż niema być. Abowiem tákie potwierdzenia nie potrzebne są/ y nic práwá nieprzydáią/ gdy sye vkaże/ żeby rzecz nie byłá spráwiedliwa/ co sye s słow á z rzeczy tych co przed Sądem czynią/ iásnie okázáć może/ A poznáć kożdego Spráwiedliwość. ∴ ∴ ∴

W Práwie/ iáko wedle obyczáiá sobie opráwuią: A kożdą s tych rzeczy Sedzia osobno skázował: á zá kożde mu skázowánie płácono/ To teraz ná ty wszytki rzeczy skazánie iednym rázem ma vczynić.

TEż około vkazánia Gwaru álbo Zastempu/ gdy pytáią iesli Gwar ma

vczynić/ ktorym obyczáiem / kiedy/ ieśli ij dobrze vczynił/ ieśli czás áby Gwar złożył/ Tu też skazánia ná tákie rzeczy nie potrzebá: dosyć ná tym iż podniowszy práwą reke / podniesye pálec wedle Máydeburskiego Práwá opisánia/ á Gwar wedle Práwá vczyni.

TEż przy Appellácyách gdy sye kto odzowie od skazánia / nie trzebá Sentencyey w tym/ ieśli ma być dozwolona Appellácya: A iáko rychło kto Appelluie/ma wykonáć swoie Appellácyą : á to przeto thego nie trzebá/ iż kożdy może wiedzieć / y wie / iż od skazánia po przy ktorą iuż strony wypuszczą/ o te rzecz kthorą sye miedzy imi dzieie/Appellowáć kożdy może. A iż thež Appellácyey rok á koniec iest do sześci Niedziel: oprocz iżby then co Appelluie / ostrzegł to sobie w Práwie / iżby mogł rychley swą Appellácyą wypráwić / co mu bedzie wolno vczynić/ gdy stronę przyzowie ku swey Appellácyey.

NIe máią też thego Sedziowie czynić / áby co mogą czynić / iednym skazanim odpráwić / áby kilká skazánia dla swego pożytku z osobná czynić mieli/ iáko gdy skażą zápłácić

dług / tedy iuż przytym ma ſkázáć záráżem czás zápłácenia / do dwu Niedziel / do oſmego dniá / álbo do trzeciego dniá / álbo do Zachodu Słoncá / thák iáko w tákiey rzeczy ſkázáć przychodźi wedle Práwá.

PRzyſyegi gdy bywáią zá ſkazániem / thedy też tego pytánia nietrzebá / y iáko then co ma przyſyądz / ma przyſtępić ku Krzyżu / ná ktory przyſyądz ma / iáko ma przyſyądz / ieſli czás klęknąć / pálec położyć álbo złożyć s Krzyżá / wſtáć. Doſyć będźie ná tym / iż o to pytáć będźie Prokurator / ieſli iego ſtroná od ktorey ſpráwuie / wedle obyczáiu Práwá przyſyegi vczynićby nie mogł zá iednym rázem / ile rázow będźie mogł czynić á popráwić ſye: Jeſli Męſkie Pogłowie / tedy dwá rázy możeſye popráwić po pierwſzym. Tu w tey mierze iedná Sentencya.

DRuga Sentencya thęż potrzebna / gdy pyta Prokurator / ieſli iuż ſtroná gdy przyſyęge wedle ſkazánia vczyni / wolen ma być od przenágábánia powodowego. A od Krzyżá też ná ktory przyſyegáią / niema nic bráć.

PRzyſyęge gdźieby thęż ſtroná

ſtronie od=

stronie odpuściłá / tu żadney winy Sedźia nie=
ma bráć/tylko ci máią wine álbo iáko wPráwie
zową pokup/przepáść/ kthoryby przysyegi skazá=
ney vpornie nieuczynił: Abowiem iesli ten prze=
ciw ktoremu przysyądz miano / z łáski álbo prze
Bożą Boiaźń odpuści przysyege / thedy niemász
przyczyny / czemu Sedźia wine zá to ma bráć/
gdy doświádczona rzecz iest / iż wiele tákich by=
wáło/iż by był nieprzysyągł snadź/boiąc sye wi=
ny ktorą Sedziemu miał dáć/tedy przysyągł.

Swiádki gdy wiodą tedy też tám
skazánia nie potrzebá / gdy pytáią iesli swiádek
tám ma być przypuszczon do tego mieystcá/álbo
Kolá gdźie Sąd syedźi/mali być słuchan. Gdy
też Woźny/ álbo ten Mieyski Sługá swiádczy
że pozywał/mali też tám być przypuszczon/ gdyż
to wszytko są iáko Polskim iezykiem zową Lá=
páczki:poniewaž tákie mieystcá máią być wolne
tym co spráwuią swoie rzeczy. A Podwoyski
też potrzebny / áby przy Sądźie był.

Gdy thež przy Spráwách cztą
ktore Minuty / tedy od kożdey brano grosz : A
niegdy niektore były bárzo krotkie ku czcieniu:

Tákże

Tákże thez gdy czćiono rozne rzeczy á potrzebne ku tey spráwie / ktora sye dźieie / s ksyąg Sądowych / thedy od kożdey rzeczy rozno brano po groszu. A ták od wszystkich rzeczy co będą czyść w iedney spráwie / á ná iedno syedzenie Sądowe : iedno ieden grosz bráć máią.

A Iż Prokuratorowie mowiąc á replikuiąc / wiele przy náczynią / á ile rázow mowią / tyle to rázow do ksyąg wpisuią : A ták w máłey rzeczy nie máłe ksyegi oney prze będą ktorych pothym rzeczy / ná ostátnim Sądzie / Sędźiowie rzadko álbo nigdy nie cztą. A ták dosyć ná tym / że tho co Prokuratorowie mowią / że to ieden raz zápiszą / y od tego też ieden raz zápłácą.

Gdźieby stroná niestánełá / iżby ią wniestánim zdano / tedy od zápisánia Contumácyey w rzeczách ktore nie są wietsze dźiesyąći grzywien / iedno od thego grosz ma być dano. A iesliby około Plenipotencyey co sye dźiało / tedy grosz ieden tylko raz ná pierwszym roku : ná drugich rocech nie trzebá od tego nic płáćić / gdy iuż Vrząd wie / iż iest mocowány / gdyż przed tym gdy sye rzecz dźiałá około niestánia á prze-

zyskow cze-

zyskow częstokroć brano od Plenipotencyey/y nakłady niemałe s takich rzeczy sye mnożyły.

Wzdánie/gdy wiele Dziedzicow czyniło iedno dziedzictwo wzdawáiąc/ tedy od kożdego z osobna płacono Przysyężnikom/ gdyż to iedno ieden raz ma być/ od wszytkich spolem zá iedno wzdánie iednoż záplácenie wedle stárego zwyczáiu/ iáko przed tym od tego płácono/ gdyż też táka rzecz/iednym sye zapisem álbo Aktem odpráwi. ⁂ ⁂ ⁂ ⁂

Z Vrzedu iesli kiedy odkládano sądy ná inny czás/ tedy też gdy strony Attentowáły roku/á Sąd przełożono/ tedy y od tego że strony Attentowáły roku/brano od nich pieniądze. A ták to wszytko iuż ábrogowano/iż od tákich rzeczy y im rownych nie máią nic bráć/tylko iáko sye nápisáło o thym od czego co ma być brano/ thedy sye to ták ma záchowáć.

W Sądzie wielkim niemáią być winy ktore bierano/iż ktho omylnie sye podmowił/ álbo Woytá pierwey niż Burgrábie miánował/ ábowiem tho nic nie należy ku

przekazce Spráwiedliwośći.

Gdy kogo obwołáia ná Gwałćie ná Mężoboystwie / tedy też tu pytánia wiele bywáło / A zá kożdym pytánim nakład szedł / A ták then porządek ma być chowan / Od wezwánia Lawnikow ieden grosz: Podwoyskiemu co pozywa odeczterech pozwow cztery grosze: od pierwszego skazánia iesli ma być pomoc od Práwá ku wezwániu Mężoboyce / od tego szeląg ieden Lawnikom: od wezwánia Mężoboyce Podwoyskiemu szelągow cztery. Táki esz też gdy powie że pozywał álbo wołał / szelągi cztery Od skazánia ktore iuż bywa po żałobie strony / zá niestániem drugiey strony. Tedy ná koniec pytáią iesli ma być ten zábity pochowan / zá co wszythko iedno dwá szelągi Lawnikom máią być dány / á nie wiecey. A Sedziemu zá ty dwie Sentencye od kożdey po groszu. Słudze álbo Prokuratorowi co te Rzecz bedzie spráwował / dwánaśćie groszy. A wywołánie álbo wypowiedzenie gwałtowniká / iáko Láćinnicy zową Proscriptio, ma być od Lawnikow vczyniono głosem / Polskim Jezykiem / áby wszytcy słysząc rozumieli. (:) (:) (:) (:)

Gdźieby

BOzdziebẏ ieden z drugim swarliwemi słowẏ naszedł álbo złáiał / á Sąd bẏ to słyszał/tedy niema być kożdemu Przysyeżnikowi y Woytowi z osobną winą zá to płaconą: Ale iednesz wine położy ten co łáiał ták Woytowi iáko Przysyeżnikom/ groszy pięć á dwádzieścia y szeląg ieden: A stronie tey ktorą złáiano / ten co łáiał poki Sąd syedzi będzie powinien opráwić/ á odezwáć to. A iż gdy sye przed Sąd pozywáią o sromotne słowá gdy pozwány przy/ thedy skázowano przysyęgę: A wszákże iż to zwyczay ták dzierży/gdzie sye słow łáiących dotycze/ niedopuszczáią przysyęgi: Y skázowano zárázem/ áby obwiniony álbo pozwány dał wine. A przydáło sye tho iż Niewiástá z Gniewu pozwáłá trzech álbo czterech / iże mie zesromocili/ złáiáli: á ták wszytkim poniewasz nieprzysyęgáli skázowano wine dáć/á ták w tym bywáło wiele potwarzy/y niemáłe bránie win: A przeto w tákich rzeczách gdy sye przytráfi między ludźmi oboiego Stanu / á zwłasczá lekkich á máłych Person/ Sędzia to ma vznáwáć/bes wszytkich nakłádow: A Stroná obżáłowána / gdy ią świádecthwem przeświádczą / ma skázáć áby Stronę obrážoną thymi Słowy przeprosiłá.

ZAl mi tego iżem to s popedliwo⸗
ści á z gniewu vczynił/álbo vczy⸗
niłá / gdyż o tobie nigdy nic złego
niewiem: y proszę cię dla Páná Bo⸗
gá/ áby mi cho odpuścił álbo odpu⸗
ściłá. A wine karząc zá niepowściegliwość
Języká Sedzia ma wziąć trzy grosze. Jesliby z
vporu zá roskazánim Sedziego przeprosić nie
chćiał / tedy máią tákiego álbo táką wsádźić zá
szyie w Kune: A pierwey go niewypuśćić/aż te⸗
mu dosyć vczyni.

OKoło Ran krwáwych/ćiesżkich/
á szkodliwych/ gdzieby sye rzecz działá/ gwałto⸗
wnie vczynionych/ obwołánych/ á oswiádczo⸗
nych: Sedzia ták sye ma záchowáć w bániu
win/iesliby sye tákie Rány przydáły po wywo⸗
łániu Sądu wielkiego / niżby dwie Niedzieli
minęły / tedy czterdzieśći groszy winy máią być
wzięty. Ale iesli żeby tákie Rány innego czásu
niż pod wywołánim Sądu wielkiego przydá⸗
łyby sye/tedy winy niemáią więcey wziąć iedno
pięć á dwádzieśćiá groszy j szeląg ieden. Ale około

prostych

prostych krwawych Ran albo sinych/ niemáią tych áni w ták wielkich záchowywáć/tylko Sędzia ma wziąć sześć groszy/ á nie wiecey.

Prokuratorowie máią być przysyegli / ktorym ma być dawano Ab Arestatione, to iest Polskim słowem/od zapowiedzi rzeczy záſtáney / od vſtánia Roku / od przewleczenia álbo záwieszenia Cauzy ná inszy czás Prokuratorowi ieden grosz. Ale zá tho co spráwuie rzecz iednego dniá/tedy cztery grosze kozda strona swemu Prokuratorowi dáć ma.

A Ktorzyby Prokuratorowie przysyądz niechcieli: Sedzia niema im dopuścić przed swym Sądem żadney rzeczy spráwowáć/ á gdzieby przeciw temu czynili/tedy przes vrząd zá to máią być karáni.

A Gdzieby ktory przyiaciel powinny przed Ráycámi/álbo Sądem Woytowskim od przyiacielá ná krotce chciał spráwowáć/ álbo rzecz powiedzieć / tácy máią być od Przysyegi wolni / oprocz żeby thez od innych spráwowáć chcieli. Ktoby thez Prokuratorá z innąd przy-

wiodł / tedy go też niemáią do przysyegi ciſnąć / oprocz żeby też od innych ſpráwowáł / tedy powinien będzie thyż brzemioná nosić / iáko inni Prokuratorowie co tám mieszkáią á przysyegáią.

Przysyegá Prokuratorow táka być ma.

JA :N: przysyegam Bogu / iż Sędziemu álbo ſądowi iego posłuszen być chcę w tych wszytkich rzeczách ktore s Práwá będę powinien : A iż wiernie / pilnie / bes wszythkich przewłok: nie tym obyczáiem ábych przewłoki vmyślnie czynić chćiał / vrząd moy Prokuratorſki czynić á ſpráwowáć będę: Y tey rzeczy ktorą przyymę / á kthorey mi ſye zwierzą / wedle naywyſſzey możnośći Rozumu moiego / wedle Sumnienia iáko nalepiey będę rozumiał á vmiał / będę

bronil/ á Spráwy áni Rády they/ ktorey mi sye iuż zwierza drugiemu nie powiem: Ani przystąpie do drugiego spráwowáć iego rzeczy odstąpiwszy od pierwszego / od kthorego-bych sye podiął : Ale iuż przy thym spráwowáć á trwáć bede/áż do dokonánia tey rzeczy: Listow/Zapisow/ ktore bede miał od strony swoiey/tákiesz tesz rády/rozmow w they rzeczy ktorey mi zwierzono żadnemu á owszem stronie przećiwney álbo Prokuratorowi iego álbo komu s tych co by przećiwney stronie byli przychylni/á przy niey stali/áni słowem/áni pismem/ áni żadnym znákiem/ przes sye álbo przes kogo innego: Y dobrowolnie nie dam ná sobie zyskáć ihey Cauzy ku szkodzie mego Principa-

ſá/ y wſzythko chce czynić wiernie á cále / co ná dobrego Prokuratorá á Obrońce rzeczy należy: A nie opuſzcze tego y przećiwnego temu nic nie vczynie/ z Láſki/ z Miłośći/ z nienawiśći/ zá Dáry/ áni zá żadną ináką rzeczą: Ták mi Pan Bog pomoż.

W Woytowſkich Sądow gdy ſye wſzytki rzeczy niepotrzebne máią iuż ná ſtrone odłożyć/ á w nakłády Ludzie nie máią być przywodzeni: tedy wſzytki ſpráwy v Woytowego Sądu/ á zwłaſzczá ktoreby niebyły wietſze dzieſyąći Grzywien/ owſzem wiec miedzy vbogimi Ludźmi nátychmiaſt Woyt bes odwłoki á bes wſzelákich win / ma rozeznáć á koniec vczynić/ ták iáko ſye thez to przed Rádą á Burmiſtrzem záchowywa: á od pozwu nie ma nic być wiecey wzieto iedno ſzeląg ieden: od ſkazánia też ſzeląg: á od czćienia co s kſyąg wynidzie / od thego nic nie płáćić.

OD Minut álbo Zapiſow/ kto-

re biorą

re biorą w sprawach / tak przed vrzedem Woytowskim / iako też przed Przysyężniki / ktore idą s Ksyąg vrzedu Woytowskiego / gdźie napiszą na pulkarty / to iest iedne strone pułarkuszá Papiru / iesli przyłożą Pieczec / tedy dwá groszá dać: Jesli niemasz Pieczeci / tedy grosz. A od iedney karty cáłey napisaney gdy s Pieczecią trzy grosze / á bes Pieczeci dwá groszá. A thák około wszytkich rzeczy pisánia ma sye ták záchowáć.

Gdy z Vrzedu Woytowskiego pieczetuią iáki Sklep / álbo Komore iáką / iákosye to przydawa miedzy ludźmi s potrzeby á z zwyczáiu w tákich rzeczach záchowálego / thedy od tego ma być płácono trzy grosze á nie wiecey. A gdy by Skrzynie álbo Száfe iáką pieczetowano / tedy iedno ieden grosz.

A Gdźieby sye Strony zgodźiły / iżby zásye Vrząd otwarzał / tedy grosz ieden: ále gdźieby rzeczy nie było wiecey w táimtym zámknieniu niżli ktoreby stały zá dźiesyec Grzywien / tedy iedno ieden Szeląg.

Gdy kogo czynią mocnym ku

iákiem spráwam przed sámem Woytem/tedy w tych rzeczách ktoreby on spráwowáł/od Zapisu/ od zdánia w niestániu/co pierwey od tego grosz dawano/áby byłá roznicá miedzy Sądy Gáionymi/ á miedzy Woytowskiemi/ thedy iedno Szeląg ma być dawano.

WWiązánie gdy komu dawano w iáki ogrod/á przytym były nieiákie domki/ álbo chátupki/do onego ogrodá przysłuszáiące/tedy od wszytkich tákich rzeczy z osobná bráno. A ták gdyby w iáki ogrod/á były też przytym iákie domki/ Wwiązánie dawano/ktemu ogrodowi przysłuszáiące/ tedy od tego wszytkiego społem/ á nie od kożdey rzeczy osobno dáć/ iáko dawny zwyczay iest/co od Wwiązánia należy álbo dawáią. ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

GDyby thez wiele Dziedzicow było Bráciey álbo innych przyaciół/coby zá iedny osoby mieli być rozumiani/ tedy Woyt od wszytkich ma wziąć społem/á nie od káżdego osobno/co od tákiego Wwiązánia dawáią.

A Gdzieby táka possessya dawa-

no roznym Personam / żeby iedni mieli Práwo przyrodzone / drudzy nábyte / w tákich rzeczách od káżdego z osobná Woyth ma wziąć wedle zwyczáiu co od tego przysłusze.

KOnie gdźieby thez były vrzednie wźiete / á do Vrzedu przywiedźione / wielka też vtrátá około tego ludźiem bywáłá iesli wiele koni było / á długo ie chowano / ábowiem ná kożdy dźień á noc od chowánia brano po groszu. A ták niema być brano iedno szeląg ieden. A od karmienia kożdy dźień y noc iedno ieden grosz ma być brano: á ktoby záráżem chćiał reczyć / tedy ma mu być ná Rekoiemstwo dano: á od Obory nie bedźie nic dáć.

Gdy Nakłády szácuią ktore o Práwá skázuią zá rzeczą zyskáną / thedy miedzy nakłády to ma być poczytano / co strona Sądowi da / Prokuratorowi ná dźień ma dáć / y co zá Minuty ma być dano wedle Vstáwy iáko ná gorze nápisano.

Podwoyscy też gdy pozywáli iż iedná stroná pozwálá / o też też rzecz dru-

ga stroná pozwálá: A ták czyy pierwszy Pozew był / bywáłá około tego roznicá á prza / á Podwoyski od obudwu brał. A ták vznawszy czyy pierwszy Pozew w tákich rzeczách / nie ma bráć iedno od iedney strony.

TO też był wielki błąd y ludziem bárzo szkodliwy á nie sprawiedliwy / y nie ma być chowan / á owszem zákazan / iż ieden ktory miał z drugą Stroną czynić á był możnieyszy / Prokuratory álbo też Podwoyskie náiął á zákupił: á iż ich drudzy mieć ku swey potrzebie niemogli / co niema być / y ma to być zákazano á broniono.

Dokonczenie.